

SOC569 Proměny měst / Urban transformations

Vyučující: prof. RNDr. Luděk Sýkora, Ph.D.

(sykora@natur.cuni.cz)

Rozsah: 1/1, 9 kr.

Rozvrh: sudé středy, 11:30-13:00, 13:30-15:00, 22. 2., 8. 3., 22. 3., 5. 4. (samostudium), 19. 4., 3. 5. a 17. 5., místnost M117

Ukončení: písemnou zkouškou a seminární prací

Seminární práce: téma „Proměny postsocialistického města: procesy a lokality“, text o rozsahu 2000-3000 slov, ústní a vizuální prezentace na závěrečném semináři

Anotace

Cílem kurzu je (1) diskutovat současné proměny měst v globální perspektivě jejich vývoje v industriální a postindustriální společnosti, a to při (2) specifickém zaměření na transformace post-socialistických měst, a při (3) zohlednění měnících se paradigmat a přístupů ke studiu měst.

Specifická pozornost je věnována restrukturalizaci měst v období globalizující se společnosti s důrazem na procesy proměny vnitřní prostorové struktury měst a dynamicky se měnící lokality. Specificky se pak kurz zaměřuje na příklady reorganizace, jako jsou revitalizace, komercializace a prostorová expanze městských center, regenerace a gentrifikace čtvrtí vnitřního města, suburbanizace v zázemí měst a utváření nových sociálně-prostorových formací ve smyslu lokalit sociálně vyloučených i gated communities. V neposlední řadě je pak diskutována role aktérů utvářejících města: těch kdo mají moc rozhodovat a investovat kapitál, těch, kteří města formují svými každodenními aktivitami a těch, kteří utváří naše povědomí o městech a jejich problémech.

Hlavní získanou kompetencí studenta je integrální a komplexní chápání složitosti a provázanosti městského organismu. Studenti by měli být schopni interpretovat lokální transformace ve městech a jejich čtvrtích v kontextu globalizace, kriticky vyhodnotit současné urbánní trendy a pokusit se navrhnout řešení identifikovaných problémů.

Výstupem kurzu je studie vybrané lokality, reflektující teoretický akademický rámec i praktickou zkušenost každodenního života občana, zahrnující pozitivní analýzu současného stavu a perspektiv dalšího vývoje, kritické vyhodnocení situace a případně i normativní návrhy řešení problémových aspektů. Studie ve formě seminární práce a jednoduchého posteru reflektuje teoretický akademický rámec i praktickou zkušenost každodenního života občana. Bude prezentována na závěrečném semináři. Jako základní referenční text doporučuji *The Urban Sociology Reader* (Lin, J., Mele, Ch., eds), Routledge 2013. Literatura k jednotlivým tematům je dostupná v ISu (složka Studijní materiály předmětu).

Program:

22.2.

Kam kráčíš město? Z Chicaga do Los Angeles: měnící se paradigma výzkumu měst.

Globalizace a restrukturalizace měst. Mozaika města a její proměny.

Měnící se paradigma výzkumu měst: od sociální ekologie k politické ekonomii a poststrukturalismu.

Globalizace a společenské procesy ovlivňující proměny měst: internacionalizace, deindustrializace, sociální polarizace, postmodernismus a neoliberalismus. Procesy městských transformací: segregace, gentrifikace, suburbanizace. Nové sociálně-prostorové formace: gated communities, koncentrace imigrantů, edge a edgeless cities.

Zadání seminární práce.

DEAR, M., FLUSTY, S. (1998) Postmodern urbanism. *Annals of the Association of American Geographers*, 88, s.50-72.

LANG, R., KNOX, P.K. (2009) The New Metropolis: Rethinking Megalopolis. *Regional Studies* 43 (6), 789–802.

MARCUSE, P. (1997) The enclave, the citadel, and the ghetto. What has changed in the post-Fordist U.S. city. *Urban Affairs Review*, 33 (2), 228-264.

SÝKORA, L. (2000) Globalizace a její společenské a geografické důsledky. In: Jehlička, P., Tomeš, J., Daněk, P., eds, *Stát, prostor, politika: vybrané otázky politické geografie*, s. 59-79. Praha, Přírodovědecká fakulta UK Praha, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje.

8.3.

The Nature of Cities.

Jedno město nebo více měst? Kdo utváří město?

Hledání cesty: různorodé světy různorodých měst nebo společná podstata městského? Výzva postkolonialismu a odpověď politické ekonomie. Kdo utváří město: moc kapitálu a nerovnoměrný rozvoj, lidské aktivity v časoprostoru města, reprezentace místa a prostoru, právo na město: politická ekonomie a poststrukturalismus.

ROY, A. (2009) The 21st century metropolis: New geographies of theory. *Regional Studies* 43(6): 819–830.

SCOTT, A.J., STORPER, M. (2015) The Nature of Cities: The Scope and Limits of Urban Theory. *International Journal of Urban and Regional Research* 39 (1), 1-15.

Úkol – The Nature of Cities (postata měst): Připravte rešerši článku *The Nature of Cities*, charakterizujte a diskutujte klíčové koncepty (aglomerace a urban land nexus). Rozsah 500 slov. Termín odevzdání 7.3., 18.00 hod.

22.3.

Postmetropolis

Diskuse šesti diskurzů o postmetropoli z knihy Edwarda Soji *Postmetropolis*. Každý bude v diskusní hodině prezentovat jeden ze šesti diskurzů (přídělení ve sdíleném Google dokumentu).

Úkol - Postmetropolis: Připravte rešerši šesti diskurzů o postmetropoli. Každý z diskurzů stručně charakterizujte, u každého zvolte dva až tři klíčové koncepty, které rozeberte.). Rozsah 1000 slov. Termín odevzdání 21.3., 18.00 hod

SOJA, E.W. (2000) *Postmetropolis: Critical Studies of Cities and Regions. Part II. Six Discourses on the Postmetropolis*, s. 145-348. Oxford, Blackwell.

SOJA, E.W. (2011) *Beyond Postmetropolis*. *Urban Geography* 32 (4), s. 451-469.

5. 4.

Čtecí týden - samostudium.

Úkol - Návrh seminární práce. Návrh bude obsahovat: (1) charakteristiku zvolené lokality s důrazem na procesy které ji transformují, (2) diskusi literatury a teoretických východisek, (3) výzkumné otázky. Rozsah 500 slov. Termín odevzdání 5.4., 18.00

19.4.

Postsocialistické město

Urbanizace za socialismu a socialistické město. Postsocialistické město. Institucionální, sociální a urbánní transformace. Reorganizace postkomunistických měst. Revitalizace, komercializace a prostorová expanze městského centra. Regenerace a gentrifikace čtvrtí vnitřního města.

GOLUBCHIKOV, O., BADIYINA, A., MAKHROVA, A. (2014) *The Hybrid Spatialities of Transition: Capitalism, Legacy and Uneven Urban Economic Restructuring*. *Urban Studies* 51 (4), 617-633.

HIRT, S. (2013) *Whatever happened to the (post)socialist city?* *Cities* 32, Supplement 1, 29-38.

SMITH, D. M. (1996) *The socialist city*. In: Andrusz, G., Harloe, M., Szelenyi, I., eds, *Cities after Socialism*. Blackwell.

SÝKORA, L. (2001) *Proměny prostorové struktury Prahy v kontextu postkomunistické transformace*. In: Hampl, M. a kol., *Regionální vývoj: specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie*. Praha, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy.

SÝKORA, L. (2007) *Výzvy postsocialistického města*. *Era* 21, č. 2, s. 54-57.

SÝKORA, L. (2015) *Cities Under Postsocialism*. In: James D. Wright (editor-in-chief), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 2nd edition, Vol 3. Oxford: Elsevier. s. 605-611

SÝKORA, L., BOUZAROVSKI, S. (2012) *Multiple transformations: conceptualising post-communist urban transition*. *Urban Studies*, 49 (1), 41 - 58.

Úkol – Gentrifikace. S využitím textu „LEES, L., SLATER, T., WYLY, E. (2007) *Gentrification*“ zodpovězte následující otázky: Co je gentrifikace? Jakou roli v gentrifikaci hraje nabídka a poptávka? Diskutujte pozitivní a negativní stránky gentrifikace. Rozsah 500 slov. Termín odevzdání 18.4., 18.00

3.5.

Suburbanizace

Suburbanizace. Suburbia a postsuburbia. Městské a metropolitní regiony a jejich reorganizace.

THEAFORD, J.C. (2008) *Diverse suburbia*. In: *The American Suburb: The Basics*, s. 43-86.

GARREAU, J. (1992) *Edge City: Life on the New Frontier*. 1. kap. New York, Anchor Books.

LANG, R., LEFURGY, J. (2003) *Edgeless Cities: Examining the Noncentred Metropolis*. *Housing Policy Debate* 14 (3), 427-460.

SÝKORA, L. (2003) *Suburbanizace a její společenské důsledky*. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review* 39 (2), s. 55-71.

SÝKORA, L., STANILOV, K. (2014) *The Challenge of Post-socialist Suburbanization*. In: Stanilov, K. and Sýkora, L., eds, 2014, *Confronting Suburbanization: Urban Decentralization in Postsocialist Central and Eastern Europe*, pp. 1-32.. *Studies in Urban and Social Change*, Wiley-Blackwell.

SÝKORA, L., MULÍČEK, O. (2014) *Prague: Urban Growth and Regional Sprawl*. In: Stanilov, K. and Sýkora, L., eds, 2014, *Confronting Suburbanization: Urban Decentralization in Postsocialist Central and Eastern Europe*, pp. 133-162. *Studies in Urban and Social Change*, Wiley-Blackwell.

Segregace

Sociální a prostorové nerovnosti a nové sociálně prostorové formace. Segregace a soužití ve čtvrtích s rostoucí koncentrací cizinců.

GLICK SCHILLER, N., CAGLAR, A. (2009) *Towards a Comparative Theory of Locality in Migration Studies: Migrant Incorporation and City Scale*. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 35 (2), 177-202.

SANDERCOCK, L. (2006) *Cosmopolitan urbanism: a love song to our mongrel cities*. In: Binnie, J. a kol. *Cosmopolitan Urbanism*, s. 37-52. Oxon, Routledge.

VALENTINE, G. (2008) *Living with difference: reflections on geographies of encounter*. *Progress in Human Geography* 32 (3), 323-337.

RŮŽIČKA, M., TOUŠEK, L. (2014) *Sociální exkluze: její prostorové formy a měnící se podoby*. In: Šubr, J. a kol. *Soudobá sociologie VI (Oblasti a specializace)*, s. 117-141. Praha, Karolinum.

SÝKORA, L., ed. (2010) *Rezidenční segregace*. Praha, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Ministerstvo pro místní rozvoj.

SÝKORA, L., FIEDLEROVÁ, K., FREIDINGEROVÁ, T., SVOBODOVÁ, A., ČERMÁKOVÁ, D. (2016) Soužití v městské čtvrti: majorita a Vietnamci v Praze-Libuši. Sociologický časopis / Czech Sociological Review 52 (4), 475-504.

Úkol – Kosmopolitní urbanismus: S využitím textů Glick Schiller a Caglar, Sandercock a Valentine diskutujte kosmopolitní urbanismus, multikulturní soužití ve městech a vztah mezi hodnotami a praktikami v každodenní interakci. Rozsah 500 slov. Termín odevzdání 2.5., 18.00

17.5.

Proměny postsocialistického města: procesy a lokality

Závěrečný seminář: prezentace a diskuse seminárních prací na téma „Proměny postsocialistického města: procesy a lokality“

Úkol – Seminární práce

Úkol - Poster

Seminární práce je studií vybrané lokality, jež je příkladem významného procesu proměn měst. Zahrnuje pozitivní analýzu současného stavu a perspektiv dalšího vývoje, kritické vyhodnocení situace a případně i normativní návrhy řešení problémových aspektů. Seminární práci doprovází jednoduchý poster (plakát) prezentujícím řešenou otázku širší veřejnosti (pro vystavení ve veřejném prostoru nebo na sociálních mediích). Důležité je hlavní sdělení otázky nebo problému, který chcete diskutovat.

Rozsah seminární práce: 2000-3000 slov

Prezentace: ústní a vizuální (Power Point, poster)

Hodnotí se originalita, argumentace, reflexe znalostí získaných v kurzu, formální zpracování, prezentace, diskuse.

Odevzdání seminárních prací a posterů: do 16.5.2017, 18.00 hod. V případě opožděného odevzdání do 17.5.2017, 11.30

hod. se hodnocení snižuje o stupeň. V případě pozdního

odevzdání do dvou dnů od termínu pro odevzdání, se

hodnocení snižuje o dva stupně. V případě odevzdání

v pozdějším termínu není povinnost splněna. V případě

neúčasti a neprezentování na závěrečném semináři se

hodnocení snižuje o dva stupně.

Vyhodnocení seminárních prací: do 2.6. 2017

Hodnocení seminárních prací:

seminární práce a poster 70%

prezentace a diskuse na semináři 30%

Splnění studijních povinností.

Každý v průběhu kurzu plní úkoly (5 úkolů) zadané v sylabu a odevzdává je v termínu do příslušné odevzdávárny v IS.MUNI. Za každý ze splněných a včas odevzdaných úkolů student/ka získá 2 body. V případě výborného zpracování úkolu (A) může učitel udělit bonifikaci 1 bod, u úkolu Postmetropolis 2 body. Úkol zpracovaný v nedostatečné kvalitě (E) ztrácí 1 bod ze základního hodnocení. Úkol v neakceptovatelné kvalitě (F) je bodově hodnocen 0 a vrácen k přepracování. V případě opožděného odevzdání, ale v čase do zahájení příslušné hodiny kurzu (tj. do 11.30 hod. daného dne) se hodnocení snižuje o jeden bod (v tomto případě je jednou možné využít možnosti opožděného odevzdání bez ztráty bodu). V případě pozdního odevzdání se body neudělují (student může využít jedné možnosti, pozdního odevzdání do 48 hodin po termínu, kdy se za odevzdaný úkol udělí maximálně jeden bod). Pro splnění studijních povinností je nezbytné získat 8 bodů. Všechny úkoly musí být přitom zpracovány a odevzdány nejpozději do 14 dní po stanoveném termínu, respektive po dni vrácení učitelem k přepracování, a akceptovány vyučujícím.

Celkové hodnocení

Celkové hodnocení (A-F) se zakládá na hodnocení seminární práce s posterem a jejich prezentace na závěrečném semináři a to s přihlédnutím ke kvalitě a bodovému hodnocení plnění studijních povinností v průběhu kurzu.